Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.M. de Graaff	**Datum**	29 maart 2021
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	8714592
E-mail	e.de.graaff@utrecht.nl	**Onderwerp**	Evaluatie bomenbeleid en herplantplicht
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Groen

Geachte leden van de raad,

Op 8 februari 2021 bent u in de raadsbrief Evaluatie herplantplicht en bomenbeleid, vaststelling beleidsregel Handhaving illegaal vellen of beschadigen van bomen geïnformeerd dat wij voornemens zijn om u vóór de zomer van 2021 te informeren over de conclusies uit de evaluatie over het bomenbeleid. Op verzoek van een aantal fracties is, vooruitlopend daarop, een commissiebespreking ingepland op 1 april a.s.. De agenderende fracties vragen aandacht voor een aanscherping van het Bomenbeleid, dat inzet op het behouden, versterken en toevoegen van bomen. Wij zien ook dat verbetering op deze drie punten nodig is. Wij waarderen de inzet vanuit uw raad om in deze fase mee te denken over het bomenbeleid. Ter voorbereiding van het commissiedebat geven we u in deze brief een laatste stand van zaken mee. We informeren u over vier knelpunten die naar voren zijn gekomen, o.a. in de gesprekken hierover met interne en externe partijen.

Knelpunten evaluatie bomenbeleid
We komen een viertal knelpunten in het huidige bomenbeleid tegen:

1. Het behouden van volwassen bomen komt steeds meer in de knel en staat op gespannen voet met de bouwopgave.
2. De waarde van bomen is niet goed geborgd in de instrumenten van het bomenbeleid.
3. Alternatief groen als invulling van de herplantplicht is niet uitgewerkt.
4. Het bomenbeleid is niet geactualiseerd op klimaat en gezondheid.

We brengen op dit moment voor deze knelpunten oplossingen in beeld. De inbreng van uw raad in het commissiedebat op 1 april a.s. nemen we mee in de verdere uitwerking van de oplossingen. Uiterlijk in het 3e kwartaal van dit jaar informeren we u hier verder over.

Knelpunt 1: Het behouden van volwassen bomen komt steeds meer in de knel en staat op gespannen voet met de bouwopgave
In 2009 is het gemeentelijk bomenbeleid vastgesteld. Sindsdien zijn de noodzaak tot meer biodiversiteit en de zorgen om het klimaat groter en urgenter geworden. Het belang van bomen voor

een gezonde leefomgeving moet met beleidsinstrumenten geborgd worden in het bomenbeleid. Dit is een flinke uitdaging. We hebben de opgave om de verdichting en de vergroening in balans te houden. De noodzakelijke bouwopgave lijkt soms te schuren met de wens om iedere boom te willen beschermen. We zetten in op het behoud van zoveel mogelijk bomen en maken daarbij een reële inschattingen bij het opstellen van bouwenvelops en bestemmingsplannen. Het blijkt in de praktijk dat dat dit niet altijd 100% te garanderen valt: Het is niet te voorkomen dat het kappen van bomen soms onoverkomelijk is op plekken waar verdichting gewenst is. Maar hoe doen we dat op een heldere en goed onderbouwde manier? Hoe wegen we het belang en de voortgang van de bouw en het kappen van bomen die al dan niet gecompenseerd worden?

De wens om te bouwen is altijd een integrale afweging. De keus om bomen te behouden, kappen of verplanten moet deel uitmaken van de transparante integrale afweging aan de voorkant van het proces. We zien dat de afgelopen jaren bomen niet altijd goed genoeg aan het begin van een project zijn meegenomen in de belangenafweging; vanuit uw raad is daar ook regelmatig aandacht voor gevraagd. De bomenparagraaf in een ruimtelijke afweging zou hierbij moeten helpen. We hebben opgehaald dat de bomenparagraaf op zich een goed instrument is, maar dat de kwaliteit en de inhoud van bomenparagrafen wisselt. De informatie uit het begin van het proces (bomenparagraaf) sluit niet altijd goed aan op de benodigde informatie aan het eind van het proces (kapaanvraag). Ook wordt de bouwvergunning verleend voordat de kapvergunning kan worden aangevraagd. Door een faseverschil in de voorbereidingstijd van de bouwvergunning en de voorbereidingstijd in het verplanten van een boom, is vaker dan wenselijk de uitkomst dat verplanten niet meer kan en een kapvergunning wordt aangevraagd. Hierdoor komen we pas aan het eind van het proces er achter dat een boom toch behouden had kunnen blijven of verplant had kunnen worden. We evalueren hoe we een integrale afweging beter in het bomenbeleid kunnen verankeren.

Knelpunt 2: De waarde van bomen is niet goed geborgd in de instrumenten van het bomenbeleid

We zien gemeentebreed het inzicht dat de waarde van bomen beter beschermd moet worden. Groen en bomen dragen bij aan de leefbaarheid van de stad. Denk aan gezondheid, welbevinden, reductie van hittestress en verminderen van wateroverlast. Er wordt in de praktijk veelal ingezet op behoud van bomen en bij noodzakelijke kap wordt doorgaans ruim gecompenseerd. De herplant wordt echter soms als een extra argument aangehaald om de kapaanvraag in te dienen (de boom wordt immers toch gecompenseerd). De herplant staat niet altijd in verhouding tot de verloren gegane boomwaarde en er zijn geen criteria omtrent de compensatie. Met als gevolg dat een gekapte volwassen boom soms wordt gecompenseerd door herplant van een jongere boom. We hebben de ambitie om meer naar waarde te compenseren.

Op 8 maart 2018 diende de Partij voor de Dieren het initiatiefvoorstel Herplantplicht Bomen in om herplant van bomen verplicht te stellen. In september 2018 is de herplantplicht geformaliseerd in de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) en is het Utrechtse bomenbeleid uit 2009 op dit punt aangevuld. Op 19 september 2018 bent u met een raadsbrief hierover geïnformeerd. Na ruim een jaar kwam naar voren dat het proces en de uitvoering intern niet goed liep. Daarom hebben we in 2020 de herplantplicht geëvalueerd. Op 8 februari 2021 bent u met een raadsbrief hierover geïnformeerd. Uit de evaluatie kwam naar voren dat de herplantplicht op hoofdlijnen functioneert zoals deze is bedoeld. We zien echter ruimte voor verbetering op het gebied van aanpassingen in de APV, het toevoegen van een gereedmeldingsplicht (het volgen van de herplant), het toevoegen van de financiële waarde en het toevoegen van boomwaarde aan de weigeringsgronden. Deze punten, en andere punten die naar voren zijn gekomen uit de evaluatie van de herplantplicht, nemen we mee in de evaluatie van het

bomenbeleid, zodat de aanpassingen ook geborgd worden in het beleid. Op het moment dat we de evaluatie hebben afgerond en akkoord hebben gegeven op de beoogde aanpassingen in de APV, wordt dit aan de raad voorgelegd ter besluit als onderdeel van de CHW omgevingswet (de APV wordt dan opgenomen in het omgevingsplan, verwachting eind 2021).

Knelpunt 3: Alternatief groen als invulling van de herplantplicht is niet uitgewerkt
Als het compenseren van een boom niet lukt, mag in het uiterste geval alternatief groen worden voorgedragen. Er zijn hiervoor geen kaders/criteria opgesteld, waardoor het in de praktijk te weinig wordt gebruikt. Daarnaast is alternatief groen (zoals struiken) niet beschermd, waardoor het gemakkelijk weggehaald kan worden. Uit de evaluatie komt naar voren dat herplant met alternatief groen zeer gewenst is, omdat ruimte voor bomen moeilijk te vinden is in projecten. Het is essentieel dat deze inzichten gekoppeld worden aan de noodzaak om bomen te planten én te behouden. Vraagstuk is nu hoe om te gaan met het dilemma tussen het voorkomen van te eenvoudige ongelijkwaardige compensatie en het mogelijk maken van belangrijke toevoegingen in ruimtelijke ontwikkelingen.

Knelpunt 4: Het bomenbeleid is niet geactualiseerd ten aanzien van klimaat en gezondheid
Het bomenbeleid is in 2009 vastgesteld en hoewel er een paragraaf is met agenda voor de toekomst, ontbreken de ambities voor langere termijn of het hogere doel. Het doel is te specifiek gericht op bomen, het ontbreekt aan een koppeling met een meer omvattend doel: namelijk wat de meerwaarde van bomen is in de nog vast te stellen klimaatadaptatievisie en in de opgave gezond stedelijk leven voor iedereen. In 2017 is het groenstructuurplan geactualiseerd ten aanzien van klimaat en gezondheid. In het bomenbeleid is dit nog niet zo specifiek uitgevoerd. Met de concept-RSU en de uitwerking van de Klimaatopgave betekent dat dit ook geborgd moet worden in het bomenbeleid. In de Klimaatopgave gaan we bomen veel beter inzetten voor het koelen van de stad. De bodem gaat als spons werken, we zorgen dat de bomen bij het grondwater komen en zo ook effectief kunnen koelen (en dus ook groeien). We zien hier een dubbele winst en dat is voor biodiversiteit van belang: meer koelen en meer grotere bomen. Met een effectief en toekomstbestendig bomenbeleid kunnen we zorgen dat elke boom in onze stad zijn taak optimaal kan vervullen, dat we meer bomen en ander groen planten (ook op de plekken die voorheen onmogelijk bleken: op riolen en in de buurt van kabels/leidingen) en daarmee aansluiten op de doelen van gezond stedelijk leven voor iedereen. Een geactualiseerd bomenbeleid geeft kaders die richting geven en heldere beleidskeuzes mogelijk maken.

Dit is de opbrengst van de uitgevoerde evaluatie. We werken nu aan voorstellen om de benoemde knelpunten aan te pakken. Deze kunt uiterlijk in het derde kwartaal van dit jaar tegemoet zien.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,